

КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ, СОЦІОЛОГІЇ І КУЛЬТУРОЛОГІЇ

**«Міжнародна та
регіональна безпека в
умовах сучасного
світового порядку»**

**навчальна дисципліна вільного вибору
здобувачів наукового ступеню доктора філософії
(спеціальність 052 «Політологія»)**

1 курс

ВИКЛАДАЧ:

Куц Галина Михайлівна – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології, соціології і культурології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди.

МЕТА КУРСУ:

формування у аспірантів знань про функціонування систем міжнародної та регіональної безпеки в сучасних умовах з урахуванням результатів дослідження актуальних загроз та викликів означеним системам безпеки.

ЗАВДАННЯ КУРСУ:

Сформувати у аспірантів комплексне уявлення про феномен безпеки в сучасному світі; дослідити основні підсистеми забезпечення безпеки на регіональному та міжнародному (глобальному) рівнях; проаналізувати стан регіональної та міжнародної безпеки; проаналізувати основні виклики та загрози міжнародній та регіональній безпеці; виявити основні тенденції в безпековій галузі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Міжнародна безпека в умовах сучасного світового порядку

Тема 1.1. Система міжнародної безпеки

Феномен безпеки. Режими безпеки. Основні види небезпеки: загроза, виклик, ризик. Система міжнародної безпеки та її підсистеми. ООН як стрижневий інститут забезпечення міжнародної безпеки. Основні принципи міжнародної безпеки. Міжнародна безпека та сучасні національні держави. Дилема безпеки. Дисфункціональні прояви системи міжнародної безпеки.

Тема 1.2. Актуальні проблеми міжнародної безпеки

Трансформація сучасного світового порядку, як фактор поширення небезпек. Економічні, екологічні, енергетичні, інформаційні, технологічні, демографічні та інші загрози міжнародній (глобальній) безпеці.

Тема 1.3. Збройні конфлікти та міжнародна безпека

Класифікація збройних конфліктів у політичній науці. Сучасні війни та їхній вплив на стан міжнародної безпеки. Громадянські війни. Асиметричні війни. Гібридні війни. Проблема врегулювання внутрішніх збройних конфліктів. Криза міжнародного права у контексті регуляції збройних конфліктів.

Тема 1.4. Міжнародний тероризм

Терор та тероризм. Класифікація тероризму. Еволюція тероризму та його специфіка на теперішньому етапі. Міжнародні терористичні організації. Міжнародний індекс тероризму. Основні контртерористичні методи сучасних держав.

Тема 1.5. Контроль над озброєннями

Система контролю над звичайними озброєннями: стан та основні проблеми. Динаміка світової торгівлі зброєю.

Проблема нерозповсюдження зброї масового ураження (знищення). ЗМУ-тероризм як загроза системі міжнародної безпеки.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 2. Актуальні проблеми регіональної безпеки

Тема 2.1. Система забезпечення регіональної безпеки.

Регіон як аналітико-структурна одиниця. Регіональна безпека як компонент міжнародної безпеки. Регіональна та національна безпека. Основні інститути та механізми забезпечення регіональної безпеки. Роль національних держав та міжнародних організацій щодо забезпечення регіональної безпеки.

Тема 2.2. Актуальні проблеми регіональної безпеки на європейському субконтиненті.

Загальний стан системи регіональної безпеки у Європі. НАТО, ОБСЄ та їхня роль в забезпеченні системи регіональної безпеки: основні проблеми та перспективи. Проєкт PESCO та перспективи його реалізації. Міграційні проблеми. Терористичні загрози для європейських держав. Російсько-українська гібридна війна як елемент дестабілізації ситуації в регіоні.

Тема 2.3. Регіональна безпека на Близькому та Середньому Сході.

Загальна характеристика стану безпеки та особливості розвитку регіону. Арабо-ізраїльський конфлікт та його вплив на безпеку в регіоні. Сирійський конфлікт: сторони, стан, перспективи завершення. Суніто-шиїтське релігійне протистояння та регіонально-безпековий аспект. Курдське питання. Іранська проблема. Конфлікт в Ємені. Вплив США, КНР, Туреччини та РФ на ситуацію в регіоні.

Тема 2.4. Стан безпеки в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

Загальна характеристика стану безпеки в регіоні. Системи колективної безпеки в АТР. “Безпекова триада” США-Японія-Південна Корея. АСЕАН та АНЗІУС як структурні компоненти регіональної безпеки. Роль неурядових організацій в системі регіональної безпеки АТР.

Основні суперечності між США та КНР в регіоні АТР. Територіальні претензії між КНР та країнами регіону (Японія, В'єтнам та ін.). Тайванська проблема.